

Alue- ja kuntavaalien ulkomainonta

Khall 21.01.2025 § 8
57/00.00.00.00/2024

Valmistelija

Tiedonhallintasihteeri Minna Korhonen, 0400 855 917,
minna.korhonen@vaala.fi

Peruste

VaaliL, JärjestysL (612/2003) § 6, *tieliikennelain* (729/2018) 73 §:ssä säädetty kiellot, Traficom:n ohjeistus, Ely:n ohjeistus

Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970-luvulta lähtien. Perusteena suositukselle on aikanaan ollut vaalimainonnan yhdenmukaisamisen tarve, kaupunki- ja maisemakuvalliset syyt sekä ympäristön siisteys. Vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista mainontaa.

Kunnat ovat perinteisesti tarjonneet puolueille ja valitsijayhdistyksille mahdollisuuden vaalien ehdokasjulistaiden esillepanoon niille varatuissa telineissä. *Ensimmäisissä aluevaaleissa kunnat hyväksyivät erikseen aluevaalien ulkomainonnan toteutettavaksi keskitetysti kunnan hallinnassa olevilla alueilla.* Suositeltavaa on toimia näin myös samanaikaisesti toteutettavissa kunta- ja aluevaaleissa.

Kunnalliseen vaalimainontaan liittyvät laillisuuskysymykset koskevat yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista eli tasapuolisuutta mainospaikkojen jaossa.

Vaalimainonnassa on lisäksi huomioitava järjestyslain (612/2003) 6 §:ssä ja tieliikennelain (729/2018) 73 §:ssä säädetty kiellot. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan häikäisevän tai harhauttavan valon taikka liikenteenohjauslaitetta muistuttavan tai muuten turvallisuutta vaarantavan mainoksen käyttäminen on kielletty. Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa asettaa kilpeä, merkintää tai laitetta, joka voidaan sekoittaa liikenteenohjauslaitteeseen tai joka voi heikentää sen näkyvyyttä tai tehokkuutta, häikäistä tienkäyttäjiä tai häiritä heidän tarkkaavaisuuttaan. Poliisi tai se, jolla on oikeus asettaa liikenteenohjauslaite, voi poistaa lainvastaisesti asetetun laitteen.

Ulkomainonta kunnan luvanvaraisilla alueilla

Vaalien ulkomainonta alueilla, jotka ovat kunnan määräämisvallassa, suositetaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkua eli 26.3.2025 alkaen. Mainokset suositellaan poistettaviksi kunnan luvanvaraisilta alueilta viikon kuluessa vaalien päättymisestä.
Suositus koskee:

1. Kunnan vaalimainoskehikkojen sijoittelua kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla sekä yksityisillä alueilla, joista kunta ja alueen omistaja tai haltija ovat erikseen sopineet.
2. Jos kunta ei käytä vaalimainoskehikkoja, kunnan määrittelemiä vaalimainontapaikkoja kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla, kuten katualueilla. Kunnan vaalimainoskehikkojen sijoittelussa

kullekin ehdokkaita asettaneelle ryhmälle tulevan julistetilan sijainti, luettuna vasemmalta oikealle, tulisi määräytyä samassa järjestyksessä kuin ehdokaslistojen yhdistelmässä. Jotta tyhjiä mainospaikkoja ei jäisi, ehdokkaita asettaneilta ryhmiltä voidaan tiedustella, tulevatko he käyttämään mainospaikkoja ja edellyttää vastausta tiettyyn päivämäärään mennessä uhalla, että vaalimainospaikkoja ei heille varata. Ryhmiltä voidaan myös vaatia kirjallinen ilmoitus tai sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä. Edellä kuvattu menettely täyttää myös yhdenvertaisuusperiaatteen vaatimukset. Jos tyhjiä paikkoja kuitenkin jää, niitä voidaan käyttää yleiseen vaalitiedottamiseen.

Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu

Tienvarsimainontaa ja -ilmoittelua koskevat liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 52 ja 52 a §.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on antanut määräyksen tienvarsimainonnasta ja -ilmoittelusta. Traficom ohjeistaa vaalimainontaa maanteiden varsilla ja asemakaava-alueiden ulkopuolella sekä asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain, 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölain, 83 §:n 4 momentissa tarkoitetulla liiken-alueella, esimerkiksi kuntien taajamien läpi menevien maanteiden varrella (valtion liikenneväylien varrella).

Mainokset saa asettaa paikalleen **aikaisintaan kuukausi ennen vaalipäivää**, ja ne tulee kerätä pois viimeistään viikon kuluttua vaalien päättymisestä.

Traficomın määräyksen mukaan maantien tiealueelle sijoitettava tilapäinen ilmoitus:

- saa olla leveydeltään tai korkeudeltaan enintään 120 senttimetriä ja enimmäiskoko 1 neliömetri
- ei saa sisältää tieliikenneasetuksen mukaisten liikennemerkkien sisältöä, tunnuksia tai väriskaalaa taikka muistuttaa liikennemerkeissä käytettäviä muotoja
- ei saa häikäistä eikä siinä saa olla heijastavaa materiaalia tai pintoja
- ei saa olla valaistu tai itsevalaiseva.

Traficomın määräyksessä on ohjeistettu myös muun muassa tilapäisen ilmoituksen sijoittamisesta ja kiinnittämisestä. ELY-keskus valvoo alueellisesti vaalimainosten sijoittelua maanteillä, **Asiointi ja yhteystiedot - ely - ELY-keskus**

Vaalan kunnassa vaalien ulkomainontapaikkana on ollut keskustan tori.

Alueelle järjestetään kunnan puolesta vaalimainoskehikot, joista varataan jokaiselle ehdokkaita asettaneelle ryhmälle yksi kaksipuoleinen 80 x 120 cm:n kokoinen julistetila samassa järjestyksessä kuin puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaat ovat ehdokaslistan yhdistelmässä lueteltuna vasemmalta oikealle.

Muualle Vaalan keskustan kaava-alueelle ei vaalimainoksia saa asettaa. Kaava-alueen rajamerkkeinä ovat teiden varsilla taajamamerkit. Vaalimainoksia ei saa myöskään asettaa lähelle äänestys- tai ennakoö-ä- nestyspaikkaa, Vaalassa äänestyspaikkana on kunnanvirasto.

Suomen Kuntaliitto antaa ohjeistusta yleiskirjeessään 23.9.2024 ohjeistetaan vaalien ulkomainontaa kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla. Ulkomainospaikkoja valittaessa on otettava huomioon vaalilain säännökset, jotka edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakkoäänestys- tai äänestyspaikalle tai niiden välittömään läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien valinnanvapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

Suomen Kuntaliiton suosituksen mukaan vaalimainonnan saa aloittaa aikaisintaan viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkamista eli 26.03.2025.

Liikennevirasto ohjeistaa vaalimainontaa maanteiden varsilla ja asemakaava-alueiden ulkopuolella.

Mainontaa maanteiden varsilla ja asemakaava-alueiden ulkopuolella sekä valtion liikenneväylien varsilla sääntelee laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005). Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on antanut tienvarsimainontaa ja -ilmoittelua koskevan määräyksen.

Puolueiden on poistettava mainokset heti vaalien jälkeen.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kärkkäinen Minna Vaalan kunta

Päätösesitys

Vaalassa vaalimainontapaikkana toimii keskustan tori ja jokaiselle ehdokkaan asettaneelle ryhmälle varataan yksi kaksipuoleinen mainostaulupaikka ehdokaslistojen yhdistelmässä olevan järjestyksen mukaan vasemmalta oikealle tiedonhallintasihteerin nimeämille paikoille. Mainonnan saa aloittaa 26.3.2025 alkaen.

Ehdokkaita asettaneiden ryhmien tulee huolehtia Vaalan kunnan alueelle sijoitettujen ulkomainoksien poistamisesta pikaisesti vaalien jälkeen.

Päätös

Hyväksyttiin